

Звіт

про експериментальний гірський туристський

(вид туризму)

спортивний похід I категорії складності

Південно-Східним Кримом

(географічний район)

що був здійснений з 29.12.2012 р. по 06.01.2013 р.

Маршрутна книжка № 46-ГЕ/12

Керівник групи Жердочкін А.В.

(Прізвище І. П.)

Адреса керівника: Київ

Центральна маршрутно-кваліфікаційна комісія ФСТУ розглянула звіт і вважає, що похід може бути зарахований усім учасникам та керівникові як похід першої категорії складності.

Звіт використовувати в бібліотеці ЦМКК та на сайті <http://tkg.org.ua>

Штамп МКК

Зміст

1. Довідкові дані про туристський спортивний похід
 - 1.1. Параметри походу
 - 1.2. Докладна нитка маршруту
 - 1.3. Дані про досвід учасників
2. Організація туристського спортивного походу
 - 2.1. Загальна ідея походу
 - 2.2. Варіанти під'їзду та від'їзду. Обґрунтування вибору точок початку та кінця маршруту
 - 2.3. Аварійні виходи з маршруту та його запасні варіанти
 - 2.4. Зміни маршруту та їх причини
 - 2.5. Інформація про проходження маршруту кожним учасником
3. Графік руху та технічний опис проходження маршруту
 - 3.1. Графік руху
 - 3.2. Висотний профіль маршруту
 - 3.3. Технічний опис проходження маршруту
 - 3.4. Технічні перешкоди
 - 3.5. Картографічний матеріал
4. Висновки та рекомендації щодо проходження маршруту
5. Використані джерела інформації

1. Довідкові дані про туристський спортивний похід.

1.1. Параметри походу

Вид туризму	Категорія складності	Довжина маршруту, км	Тривалість		Термін проведення
			Загальна	Ходових днів	
гірський	перша	104,1	9	8	29.12.2012 р. – 06.01.2013 р.

1.2. Докладна нитка маршруту

с. Перевальне – Курт-баїр – т/с Онікс-Тур – г. Ангар-Бурун – пер. Кам'яний Нижній (1А) – пер. Ангарський – дж. Версі – т/с Демерджи – пер. Хаос (1А) – г. Півд. Демерджи – т/с Джурла – впад. Джурла – впад. Джур-Джур – ущ. Хапхал – пер. Турке Центральний (1А) – дж. Сулух-Оба – т/с Східний Суат – т/с Ай-Алексій – кул. Нефань-Баші Зах. – пер. Великі Ворота (н/к) – пер. Малі Ворота (н/к) – пер. Калістон (н/к) – пер. Алакат-Богаз (н/к) – пер. Кок-Асан-Богаз (н/к) – дж. Павло-Чокрак – пер. Горуча (н/к) – ур. Панагія – с. Зеленогір'я – с. Морське – мис Ай-Фока – с. Новий Світ

1.3. Дані про досвід учасників

П.І.П.	Рік народження	Обов'язки в поході	Туристський досвід	Фото учасника
Жердочкін Артем Вікторович		Керівник	4ГУ Центральний Тянь-Шань	
Біденко Павло Сергійович		Зав. спорядженням	н/к Крим	

Жакобін Данііл Васильович		Логіст, фінансист	н\к Карпати	
Галілейська Олександра Миколаївна		Медик	ЗПУ Західний Кавказ	
Бережняк Максим Олександрович		Ремонтник	н\к Карпати	
Варчук Жанна Євгенівна		Літописець	н\к Карпати	
Налівайчук Артем Тарасович		Примусник	н\к Карпати	

Сакович Микола Сергійович		Костровий	2ПУ Крим	 A portrait of a man with a beard and mustache, wearing a colorful patterned beanie and a blue jacket over a green shirt.
Омельченко Ігор Олександрович		Учасник	н/к Крим, Карпати, Кавказ	 A portrait of a man with a beard, wearing a green beanie and a yellow jacket.
Шевченко Олександр Сергійович		Учасник	н/к Крим	 A portrait of a man with glasses and a blue headband, wearing a black jacket and a black neck warmer.
Зибайло Алена Юріївна		Учасник	н/к Крим, Карпати, Кавказ	 A portrait of a woman with braided hair, wearing a colorful patterned beanie and a red jacket.

2. Організація туристського спортивного походу

2.1 Загальна ідея походу

Ідея походу полягала в проходженні помірного за складністю маршруту з мінімальним набором категорійних перешкод в зимових умовах. Метою була підготовка до більш складних походів у високогір'ї, отримання навичок індивідуальної техніки руху по різним видам рельєфу, набуття вмінь організації побуту в некомфортних погодних умовах.

Так як для більшості учасників це був перший категорійний похід, а для керівника – перший досвід керівництва, було вирішено прокласти маршрут по знайомих для керівника місцях – Чатир-Даг, Демерджі, Карабі. При цьому в нитку були включені доволі популярні серед туристів категорійні перешкоди – пер. Кам'яний Нижній (1А), пер. Хаос (1А), пер. Тирке Центральний (1А), на які було достатньо описів для планування їх безпечного проходження.

Для отримання естетичного задоволення було вирішено відвідати водоспади Джурла і Джур-Джур, а також пройтись по обладнаному каньйону р. Арпат і екологічній тропі заповідника «Новий Світ». Родзинкою походу було проходження мису Ай-Фока по березі моря.

Маршрут має лінійну побудову, дає можливість ознайомитись з природою південно-східної частини Криму і прослідкувати зміну гірських ландшафтів півострова від Алушти до Судака.

2.2 Варіанти під'їзду та від'їзду. Обґрунтування вибору точок початку та кінця походу.

До Сімферополя з Києва курсує достатньо потягів із зручним графіком руху.

Нами був обраний потяг № 28. Відправлення з Києва в 18:02, прибуття в Сімферополь в 09:30. Назад повертались цим же поїздом. Відправлення з Сімферополя в 20:00, прибуття в Київ в 11:45.

До старту маршруту добирались приміським тролейбусом, сполученням «Ж\д вокзал – с. Перевальне». Відправляється із зупинки навпроти вежі з годинником, проїзд коштує 2 грн.

До с. Перевальне також можна дістатися тролейбусом або маршрутним таксобусом, інтервал курсування – 20-30 хв. Кінцеві зупинки цих транспортних засобів знаходяться неподалік залізничного вокзалу, квитки можна брати в касах або у водія.

На фініші маршруту з с. Новий Світ дістались до м. Судака рейсовою маршруткою. Графік руху – щогодини.

З Судака до Сімферополя доїхали на рейсовому автобусі з автостанції. Графік руху – кожну годину, білети потрібно брати в касі. Ціна одного квитка з багажем – 34 грн.

2.3 Аварійні виходи з маршруту та його запасні варіанти

Заявлена нитка маршруту:

с. Перевальне – Курт-баїр – т/с Онікс-Тур – г. Ангар-Бурун – пер. Кам'яний Нижній (1А) – пер. Ангарський – дж. Версі – т/с Демерджі – пер. Хаос (1А) – г. Півд. Демерджі – т/с Джурла – вдпд. Джурла – вдпд. Джур-Джур – ущ. Хан хал – пер. Тирке Центральний (1А) – дж. Сулух-Оба – т/с Східний Суат – т/с Ай-Алексій – кул. Нефань-Баші Зах. – пер. Великі Ворота (н/к) – пер. Малі Ворота (н/к) – пер. Калістон (н/к) – пер. Алакат-Богаз (н/к) – пер. Кок-Асан-Богаз (н/к) – дж. Павло-Чокрак – пер. Горуча (н/к) – ур. Панагія – с. Зеленогір'я – с. Морське – мис Ай-Фока – с. Новий Світ

Запасні варіанти:

1) Пер. Кватирка (1А) замість пер. Кам'яний Нижній (1А)

При несприятливих погодних умовах для уникнення виходу на верхнє плато Чатир-Дагу

2) Обхід пер. Хаос (1А) через перемичку між південним і північним масивами Демерджі по н\к шляху

При несприятливих погодних умовах

3) Пер. Три сосни (1А)

У випадку не проходження пер. Хаос (1А)

4) Пер. Кенгеч (1А)

У випадку не проходження пер. Тирке Центральний (1А)

Аварійні виходи з маршруту:

1) Найближчі населені пункти – с. Перевальне, с. Лучисте, с. Генеральське, с. Рибаче, с. Привітне, с. Зеленогір'я, с. Морське, с. Новий світ.

2) Туристична база Онікс-Тур на нижньому плато Чатир-Дага.

3) Ангарський перевал

4) Метеостанція на Карабі-яйлі.

2.4 Зміни маршруту та їх причини

Заявлений маршрут в ході походу не змінювався.

2.5 Інформація про проходження маршруту кожним учасником

Маршрут пройдений всіма учасниками в повному обсязі.

3. Графік руху та технічний опис проходження маршруту

3.1. Графік руху

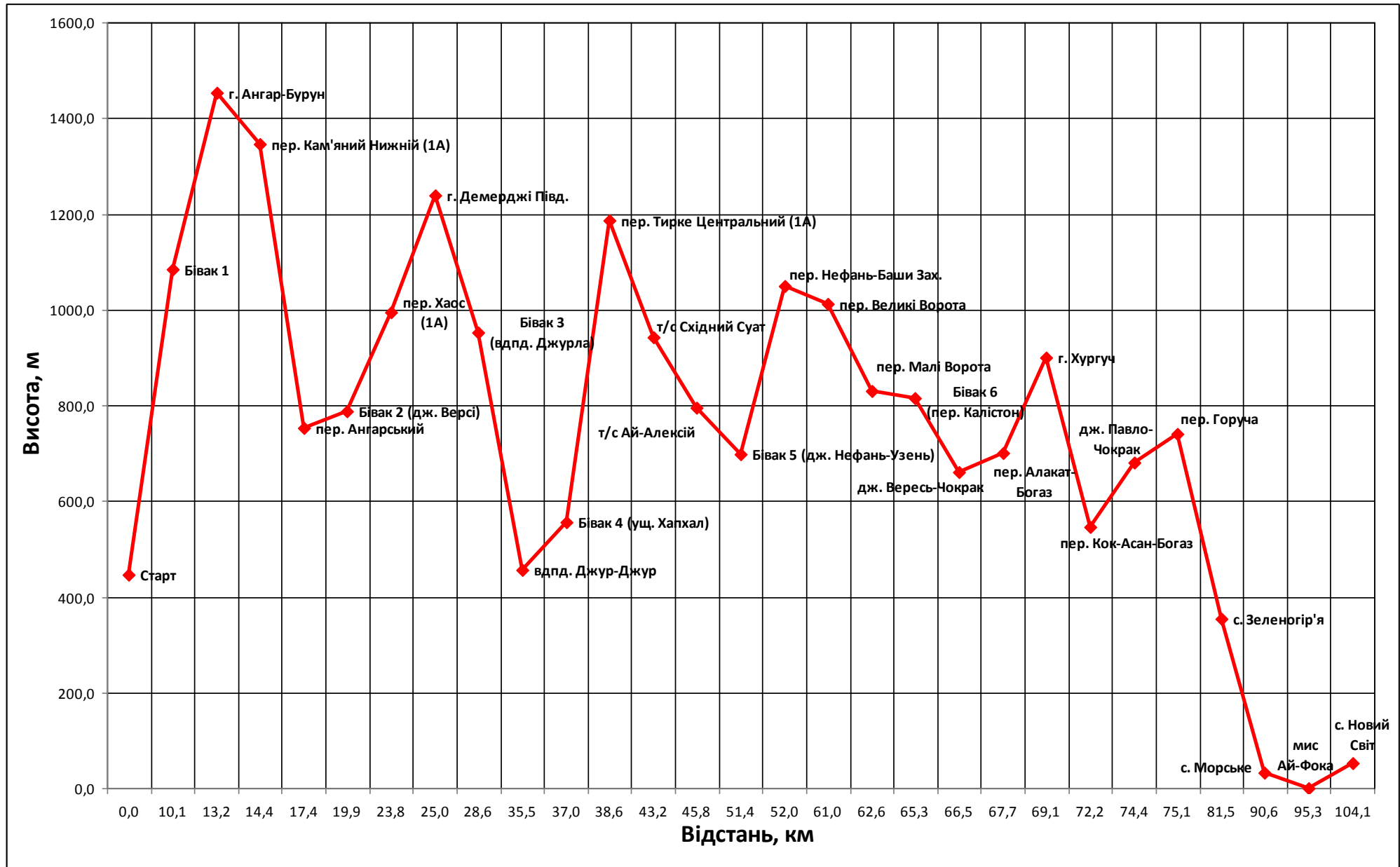
Дата День походу	№ ділянки маршруту	Назва ділянки	Час проходження	Відстань та перепад висот	Метеоумови	Опис ділянки	Примітки
1	2	3	4	5	6	7	8
29.12 1 день	1.1	с. Перевальне – нижнє плато Чатир-Дага	11:50 – 12:40 12:50 – 13:10 13:15 – 13:35 13:50 – 14:15 14:55 – 15:45 16:00 – 16:45 16:55 – 17:10	10,1 км 445 - 1085	мінлива хмарність, туман	Рух спочатку по бетонній дорозі, згодом по хорошій тропі. Починаючи з устя Орлиної ущелини тропа стає вужчою, менш ходженою. На нижньому плато Чатир-Дага рух по хорошим тропам і дорогам.	* - <i>Підрахунок часу дається від початку ділянки</i> <i>Право та ліво вказується в орографічному значенні, окрім місць, в яких зазначено окремо</i>
		Всього	3 год. 45 хв.	10,1 км, +640 м			
30.12 2 день	2.1	м.н. – г. Ангар-Бурун (1453 м)	06:55 – 07:10 07:20 – 07:50 08:00 – 08:40	9,8 км 1085 - 1453 -	сонячно, вітряно	Рух по тропі по кромці яйли, іноді через невеликі ділянки лісу.	
	2.2	г. Ангар-Бурун (1453 м) – пер. Ангарський (752 м)	09:15 – 09:40 10:05 – 12:15 12:30 – 13:00 14:15 – 14:35	752 - 787		Спуск з верхнього плато по кулуару пер. Кам'яний Нижній (1А) по 20-25° осипному схилу, потім рух лісом без тропи. Від залишків підйомника до Ангарського перевала по грунтовій дорозі.	
	2.3	пер. Ангарський (752 м) – дж. Версі	14:45 – 15:25 15:35 – 16:00			Рух спочатку по широкій тропі, потім по грунтовій дорозі.	
		Всього	5 год. 55 хв.	9,8 км, +403 м -701 м			

31.12 3 день	3.1	м.н. – г. Демерджи Півд. (1239 м)	06:20 – 07:15 07:30 – 07:45 08:10 – 08:55 09:00 – 09:40 10:00 – 10:30 11:45 – 12:30 12:55 – 13:25	8,7 км 787 - 1239 - 952	сонячно	Рух по ґрунтовій дорозі до підніжжя пер. Хаос (1А). Підйом на перевал спочатку через зарослі кущів, потім по трав'янисто-осипному і крупно-осипному схилу. Із сідловини підйом на г. Демерджи Півд. (1239 м) по доволі крутій тропі через ліс.	
	3.2	г. Демерджи Півд. (1239 м) – вдпд. Джурла	13:35 – 14:10 14:20 – 15:00			Рух спочатку по ґрунтовій дорозі до перемички між північною і південною яйлами Демерджи, потім по тропі до вдпд. Джурла.	
		Всього	5 год. 35 хв.	8,7 км, +452 м -287 м			
01.01 4 день	4.1	м.н. – ущ. Хапхал	11:45 – 12:25 12:35 – 13:20 13:25 – 14:20 14:50 – 15:45 16:05 – 16:30	8,3 км 952 - 427 - 555	сонячно	Спочатку рух по тропі, невдовзі виходимо на трав'янистий схил. Деякий час рухаємось траверсом, обходячи скельні скиди поверху. Згодом приспускаємось на хорошу тропу, якою доходимо до вдпд. Джур-Джур. Рухаємось далі вгору ущ. Хапхал по тропі по лівому березі р.Улу-Узень, долаємо скельний прижим.	
		Всього	3 год. 40 хв.	8,3 км, +128 м -525 м			
02.01 5 день	5.1	м.н. – пер. Тирке Центральний (1А)	07:30 – 07:45 07:50 – 08:25 08:35 – 09:05 09:10 – 09:55 10:00 – 10:50 10:55 – 11:05	14,4 км 555 - 1230 - 795 - 985 - 697	сонячно	Рух по тропі по лівому березі р. Улу-Узень. Підйом на перевал спочатку по трав'янистому схилу крутизною 20-30° по лісу. Вхід в кулуар перевалу по полиці, з'являється нечітка стежка, яка по трав'янистому і мілко-осипному, інколи з невисокими скельними уступами, схилу виводить на яйлу Тирке.	
	5.2	пер. Тирке Центральний (1А) – дж. Нефань- Узень	12:30 – 13:40 13:55 – 14:40 14:50 – 15:25 15:40 – 16:30			Рух по дорозі спочатку по яйлі, потім по лісу.	

		Всього	6 год. 25 хв.	14,4 км, +865 м -723 м			
03.01 6 день	6.1	м.н. – пер. Нефань-Баши Зах. (н/к)	08:40 – 09:10 09:20 – 10:10	14,0 км 697 - 1085 - 814	сонячно, після обіду хмарно	Рух по неявній тропі до підніжжя пер. Нефань-Баши Зах. (н/к). Підйом по кулуару по тропі по трав'янистому схилу, в середній частині підйому долаючи ділянку дрібного осипу.	
	6.2	пер. Нефань-Баши Зах. (н/к) – пер. Калістон (н/к)	10:55 – 11:40 11:50 – 12:30 13:30 – 14:20 14:35 – 16:20			На Карабі рух дорогою по кромці яйли. Після пер. Великі Ворота спускаємось по тропі до пер. Малі Ворота через ліс. Звідти по хорошій тропі до пер. Калістон.	
		Всього	5 год. 20 хв.	14,0 км, +388 м -271 м			
04.01 7 день	7.1	м.н. – пер. Алакат-Богаз (н/к)	07:40 – 08:20 08:30 – 09:00	16,2 км 814 - 603 -	мінлива хмарність, вітряно	Рух спочатку по тропі, потім по ґрунтовій дорозі	
	7.2	пер. Алакат-Богаз (н/к) – дж. Павло-Чокрак	09:05 – 10:00 10:10 – 11:30	897 - 544 - 743 - 353		Рух по неявній тропі в напрямку г. Хургуч, потім по лісу без тропи, вихід на просіку. Спуск по ґрунтовій дорозі на пер. Кок-Асан-Богаз (н/к), звідси по маркованій дорозі до дж. Павло-Чокрак.	
	7.3	дж. Павло-Чокрак – пер. Горуча (н/к)	12:20 – 13:30			Рух по тропі	
	7.4	пер. Горуча (н/к) – с. Зеленогір'я	13:50 – 14:35 14:45 - 15:30 16:05 – 16:50			Спуск по трав'янисто-осипному схилу в д.р. Пананьян-Узень, рух по каньйону річки по обладнаній екскурсійній тропі, вихід на сільську дорогу.	
		Всього	6 год. 50 хв.	16,2 км, +493 м			

				-954 м			
05.01 8 день	8.1	м.н. – с. Морське	07:00 – 07:40 07:50 – 08:30 08:50 – 09:25 09:35 – 09:45	22,6 км 353 - 53	сонячно, вітряно	Рух по ґрунтовій дорозі повз виноградники	
	8.2	с. Морське – с. Новий Світ	10:00 – 10:40 12:00 – 13:20 13:40 – 14:20 14:30 – 15:00 15:05 – 16:00				
		Всього	6 год. 10 хв.	22,6 км, -300 м			
Всього за похід:			43 год. 40 хв.	104,1 км +3369 м -3761 м			

3.2. Висотний профіль маршруту

3.3. Технічний опис проходження маршруту

День 1

29.12.2012

До Сімферополя група дісталась потягом №28. Біля залізничного вокзалу сіли в приміський тролейбус сполученням «Ж/д вокзал – с. Перевальне» і доїхали до кінцевої зупинки. Висадились на так званому «кільці», на якому тролейбуси розвертаються і прямують назад в Сімферополь. Із зупинки почали рух по бетонній дорозі в напрямку яйли Чатир-Даг, невдовзі перейшли по мосту р. Ангара. За річкою повертаємо ліворуч, потім праворуч і підходимо до будинку з великим огороженим двором. Обабіч паркану видно ґрунтову широку тропу, по якій починаємо підніматись і через декілька хвилин руху доходимо до невеликої галявини. Вище неї знаходиться невелике озеро. Наша тропа – це промаркований шлях на нижнє плато. Невдовзі доходимо по ній до широкої просіки з ЛЕП. Починаємо йти вздовж ліній електропередач в південно-східному напрямку. Навпроти устя Орлиної ущелини, знайшовши відповідну за напрямом дорогу, повертаємо направо. Невдовзі спускаємось до пересохлого русла річки і по ньому доходимо до ванночок, заповнених водою. Звідси проглядається наш шлях на Чатир-Даг обабіч скельних виходів (ФОТО 01). Набравши води, рухаємось далі слабо вираженою тропою по правому березі Орлиної ущелини. Проходимо через заліснену ділянку, за нею тропа йде по скельних виходах. Звідси відкривається вид на с. Перевальне (ФОТО 02), а також на крутий скельний лівий борт ущелини. Починаємо підійматись по тропі до скельних виходів (ФОТО 03), обходимо їх зліва по ходу руху і виходимо на нижню терасу нижнього плато Чатир-Дага (час 14:15). Тут погода погіршується, стає вітряно і туманно. Вирішуємо пообідати під прикриттям невисоких заростей і кущів. Після обіду продовжуємо рух по тропі на південь, видимість 30-40м. За допомогою GPS-приймача знаходимо обладнане джерело Точка, набираємо воду у всі наявні в нас місткості (пляшки, термоси). Набравши воду, виходимо на дорогу і через декілька хвилин проходимо повз т/с Онікс-тур. Тут з'являється дорога, покрита бетонними плитами, йдемо по ній до кінця. Після закінчення бетонки рухаємось по ґрунтовій дорозі, поступово наближаючись до кромки яйли. Невдовзі, зійшовши з дороги, вирішуємо стати на ночівлю в неглибокій воронці, прикритій заростями дерев з одного боку. Під вечір погода покращилась, небо стало ясным.

Фото 01 – В усті Орлиної ущелини. Вид на підйом на Курт-баір.

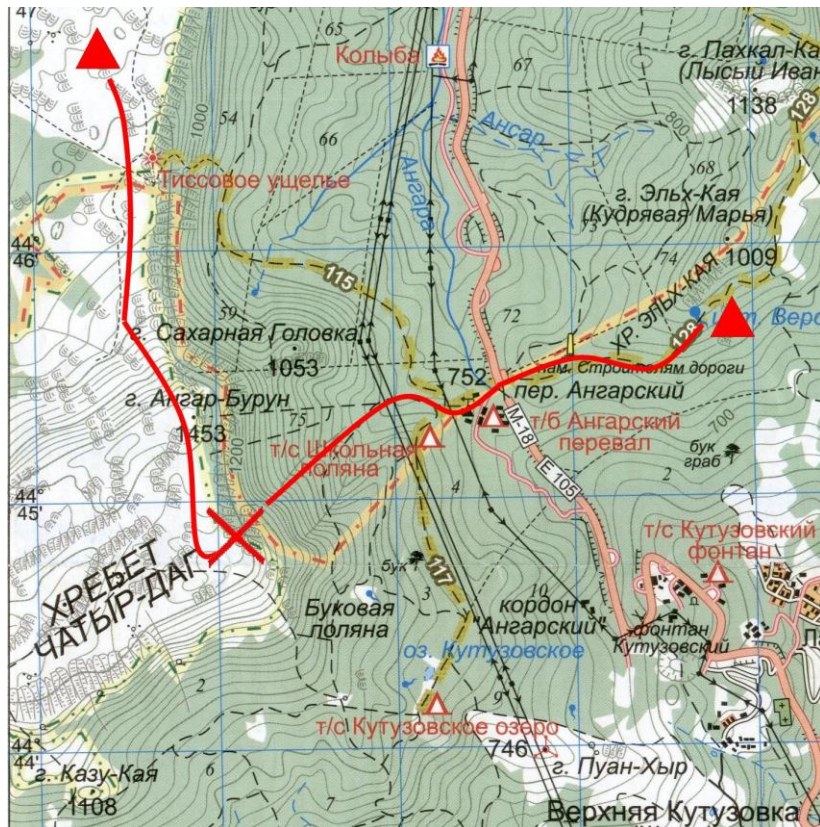
Фото 02 – Вид назад на пройдений шлях.

Фото 03 – Скельні виходи Курт-баїру.

Перевал Кам'яний Нижній (1А, 1350 м)

Район	Хребет, масив	Що з'єднує	Назва	Висота, м	Категорія складності		
					сезон	зима	міжсезоння
Крим	Масив Чатир-Даг	Плато Чатир-Дага – д.р. Ангара	Кам'яний Нижній	1350	1А	1А	–

1. Розташування: східний схил верхнього плато яйли Чатир-Даг.

2. GPS-координати (WGS84): N 44°44,884; E 34°19,081

3. Джерело відомостей:

[1]. Закалдаев Н.В. Перевалы горного Крыма (перечень). Изд. Симферополь 2005г.

[3]. Звіт про гірський туристський спортивний похід 1 категорії складності по Південно-Східному Криму, січень 2011р., керівник Грабець Б.Б.

[7]. Звіт про зимовий гірський експериментальний похід 1 категорії складності в Криму, НР 2005/2006р., керівник Моянська Т.В.

[8]. Звіт про гірський експериментальний похід 1 категорії складності по Криму, зима 2006р., керівник Трегубова О.В.

4. Загальний час проходження: 5 год 55 хв, від нижнього плато яйли Чатир-Даг до дж. Версі.

5. Витрачено часу:

на підйом: 1 год 50 хв, перепад висот 265 м .

на спуск: 4 год 5 хв, перепад висот 563 м .

6. Витрачено на рух:

з самостраховкою 2 год 0 хв

з одночасною страховкою: 0 год 0 хв
 з змінною страховкою: 0 год 0 хв
 з перильною страховкою: 0 год 0 хв

7. Організовано пунктів страховки: 0

8. Характеристики ключових ділянок:

Ділянка шляху	Загальний час проходження (год:хв.)	Довжина (м)	Крутизна (град.)	Перепад висот (м)	Характер рельєфу	Характеристика руху з страховкою (протяжність, м; крутизна, градуси; час, год:хв):				Кількість організованих пунктів страховки
						самостраховкою	одночасною	поперемінною	перильною	
Від сідловини – до з'єднання кулуарів	0 год 20 хв	120	25°	50	трав'янистий схил	120 м 25° 0 год 20 хв	—	—	—	—
Осипним кулуаром до кінця осипу	1 год 40 хв	300	35°	170	дрібно і середньо-осипний схил	300 м 35° 1 год 40 хв	—	—	—	—
Лісовим схилом до залишків підйомника	0 год 40 хв	1400	10-15°	300	грунтовий схил	—	—	—	—	—

9. Категорія складності: 1А по факту проходження

10. Потенційна небезпека та заходи безпеки:

Зрив на схилі, падіння каменів. При наявності снігового покриву є небезпека лавин. Самостраховка льодорубом, використання за потреби кішок, лавинних стрічок, перильної страховки. Необхідно вибрати спосіб проходження відповідно до поточних умов.

11. Рекомендоване спеціальне спорядження:

- групове (на 11 чол): мотузка 50 м 2 шт.
- індивідуальне: каска, система, страховочно-спусковий пристрій, льодоруб, кішки.

12. Рекомендовані місця для ночівлі: на яйлі, т/с Букова поляна, т/с Шкільна поляна.

13. Метеоумови при проходженні перевалу: ясно, +3 – +7°C.

14. Перевал пройдено: 30.12.2012р., у поході 1 к.с.

15. Керівник походу: Жердочкін Артем Вікторович

16. Маршрутна книжка: № 46-ГЕ/12 ЦМКК

17. Прізвище, ім'я, по батькові автора опису: Жердочкін Артем Вікторович

18. Опис проходження:

Опис проходження надається від нижнього плато яйли Чатир-Даг до дж. Версі.

Прокинулись рано, вийшли в 06:55. Майже відразу натрапили на тропу, рухаємось по ній недалеко від кромки яйли, перетинаючи невеликі заліснені ділянки. На шляху зустрічаються зручні стоянки з кострищем. Згодом рослинності стає менше, відкривається вид на пер. Холодний кулуар (1Б) і вершину Ангар-Бурун (1453 м) (ФОТО 04). Підходимо до початку підйому на верхнє плато Чатир-Дага, робимо привал біля видолінка, що являється початком пер.

Кватирка (1А). Відпочивши, за один перехід піднімаємось на г. Ангар-Бурун (час 08:40) (ФОТО 05). Сфотографувавшись, пішли в напрямку пер. Кам'яний Нижній (1А) по тропі по кромці верхнього плато (ФОТО 06). Пройшли повз металеву іржаву конструкцію сферичної форми, залишків підйомника біля пер. Гірськолижний і невдовзі підійшли до основного кулуару пер. Кам'яний Нижній. Глянувши вниз, побачили що снігу в кулуарі майже немає, схил осипний. Знаючи про альтернативний шлях спуску по південному відрогу, рушили в його напрямку. Через декілька хвилин підійшли до потрібної нам точки спуску з плато, відміченої на місцевості напівзруйнованим туром (GPS-координати - N 44°44,884; E 34°19,081). Одягли системи і в 10:05 почали спускатись щільною групою із самостраховкою льодорубами, притримуючись правого борту відрогу (ФОТО 08). Через декілька хвилин почали пробиратись через зарослі дерев (ФОТО 09), підійшли до місця з'єднання основного кулуара з відрогом (ФОТО 07). Крутизна схилу складає 25-35°. Снігу було мало, каміння було покрите ним не повністю. Але він виявився зфірнованим, в деяких місцях довелося робити ступені. Спускались спочатку по правій стороні кулуару (ФОТО 11), потім перейшли на ліву, так як там було зручніше йти. По мірі спуску снігу ставало менше, робити ступені перестали, рухаємось по живому осипу. Невдовзі знову повернулись на правий бік. Нижче скельної стінки правого борту кулуару зійшли з осипного схилу в ліс і продовжили рух вниз, іноді притримуючись за дерева (ФОТО 13). Невдовзі підійшли до кінця осипу, крутизна схилу тут складає 10-15° (час 12:15). Подальший рух не являє собою ніякої технічної складності, приспустились по лісу до дна яру і пішли по ньому. За 30 хв дійшли до залишків лижного підйомника і дерев'яного будинку, розташованого поруч на березі лівого притока, що впадає в р. Ангара (ФОТО 14). Тут пообідали і пішли до Ангарського перевалу по ґрунтовій дорозі. Прийшовши до турбази, спустились по асфальтній дорозі до зупинки на трасі Сімферополь – Алушта (ФОТО 15). Відразу за зупинкою починається промаркована тропа. Доходимо нею до пам'ятника будівникам дороги (ФОТО 16). Від нього по ґрунтовій дорозі попрямували до дж. Версі. В 16:00 стали на ночівлю, знайшовши зручне місце біля джерела.

Висновки і рекомендації.

Хороший технічний перевал, який дає навички індивідуальної техніки руху. При необхідності можна без проблем організувати перильну страховку. Входити в основний кулуар рекомендується з південного відрогу. Цей шлях більш безпечний і дозволяє уникнути проходження значної ділянки крутого осипу в основному кулуарі. При наявності глибокого снігового покриву схил може бути лавинонебезпечним, хоча спрощується його проходження. В такому випадку рекомендується використовувати лавинні стрічки.

Фото 04 – Вид на підйом на г. Ангар-Бурун.

Фото 05 – На вершині Ангар-Бурун.

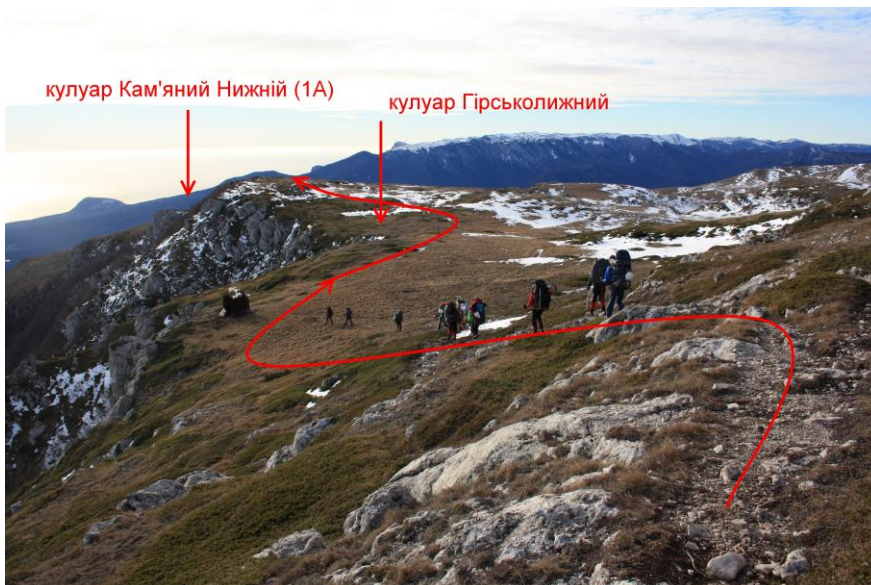

Фото 06 – Рух по верхньому плато Чатир-Дагу в напрямку пер. Кам'яний Нижній (1А).

Фото 07 – Місце з'єднання основного кулуара з південним відрогом.

Фото 08 – Початок спуску з перевалу.

Фото 09 – Підхід до місця з'єднання кулуарів.

Фото 10 – В основному кулуарі.

Фото 11 – Спуск по кулуару Кам'яний Нижній.

Фото 12 – Вид знизу на кулуар від кінця осипу.

Фото 13 – Рух по лісу біля осипного схилу.

Фото 14 – Будинок на березі лівого притока р. Ангара, біля залишків підйомника.

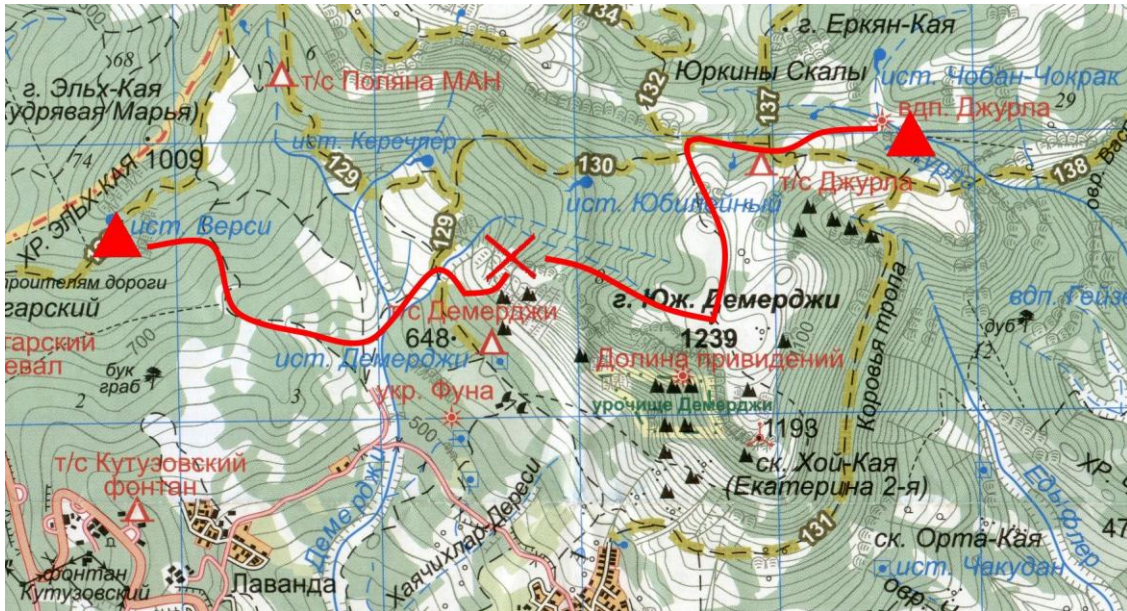
Фото 15 – Ангарський перевал.

Фото 16 – Біля пам'ятника будівникам дороги.

Перевал Хаос (1А, 950 м)

Район	Хребет, масив	Що з'єднує	Назва	Висота, м	Категорія складності		
					сезон	зима	міжсезоння
Крим	Масив Південної Демерджі	д.р. Демерджі – д.р. Джурла	Хаос	1239	1А	1А	–

1. Розташування: південно-західні схили масиву Південна Демерджі, верхів'я лівого витoku р. Демерджі.

2. GPS-координати (WGS84): N44,758621 E34,399039

3. Джерело відомостей:

- [1]. Закалдаєв Н.В. Перевали горного Криму (перечень). Изд. Сімферополь 2005г.
- [2]. Звіт про гірський туристський спортивний похід 1 категорії складності гірським Кримом, НР 2008/2009р., керівник Саприкін Є.Ю.
- [3]. Звіт про гірський туристський спортивний похід 1 категорії складності по Південно-Східному Криму, січень 2011р., керівник Грабець Б.Б.
- [5]. Звіт про гірський туристський спортивний похід 1 категорії складності по Центральному Криму, лютий 2007р., керівник Никонов А.В.
- [7]. Звіт про зимовий гірський експериментальний похід 1 категорії складності в Криму, НР 2005/2006р., керівник Моянська Т.В.
- [9]. Звіт про експериментальний гірський туристський спортивний похід 2 категорії складності Кримом, НР 2011/2012р., керівник Данилейко А.А.
- [10]. Звіт про гірський туристський спортивний похід 2 категорії складності по Криму, січень 2010р., керівник Макаренко Є.М
- [11]. Звіт про гірський туристський спортивний похід 2 категорії складності по горах Кримського півострова, січень 2010р., керівник Новак О.М.

4. Загальний час проходження: 5 год 35 хв, від дж. Версі до вдпд. Джурла.

5. Витрачено часу:

на підйом: 4 год 20 хв, перепад висот 452 м .

на спуск: 1 год 15 хв, перепад висот 287 м .

6. Витрачено на рух:

з самостраховкою 1 год 55 хв
 з одночасною страховкою: 0 год 0 хв
 з змінною страховкою: 0 год 0 хв
 з перильною страховкою: 0 год 0 хв

7. Організовано пунктів страховки: 0**8. Характеристики ключових ділянок:**

Ділянка шляху	Загальний час проходження (год:хв.)	Довжина (м)	Крутизна (град.)	Перепад висот (м)	Характер рельєфу	Характеристика руху з страховкою (протяжність, м; крутизна, градуси; час, год:хв.):				Кількість організованих пунктів страховки
						самостраховкою	одночасною	поперемінною	перильною	
Від підніжжя перевалу до сідловини	1 год 55 хв	500	30°	260	осип різної величини, кам'яні брили	500 м 30° 1 год 55 хв	—	—	—	—
Від сідловини до г. Демерджі Півд.	1 год 15 хв	700	15-25°	270	грунтовий і трав'янистий схил	—	—	—	—	—

9. Категорія складності: 1А по факту проходження**10. Потенційна небезпека та заходи безпеки:**

Зрив на схилі, падіння каменів. Рух із самостраховкою льодорубом. При наявності снігового покриву і зледенілих каменів може знадобитись перильна страховка

11. Рекомендоване спеціальне спорядження:

- групове (на 11 чел): мотузка 50 м 1 шт.
 - індивідуальне: каска, система, страховочно-спусковий пристрій, льодоруб, кішки, трекінгові палиці.

12. Рекомендовані місця для ночівлі: дж. Версі, т/с Демерджі, т/с Джурла.**13. Метеоумови при проходженні перевалу: ясно, +5 – +8°C.****14. Перевал пройдено: 31.12.2012р., у поході 1 к.с.****15. Керівник походу: Жердочкін Артем Вікторович****16. Маршрутна книжка: № 46-ГЕ/12 ЦМКК****17. Прізвище, ім'я, по батькові автора опису: Жердочкін Артем Вікторович****18. Опис проходження:****Опис проходження надається від дж. Версі до вдсп. Джурла.**

Вийшли ще затемно, в 06:20. Продовжили рух ґрунтовою дорогою, якою вчора прийшли до місця ночівлі. Через деякий час виходимо з лісу на відкритий простір. Світає, вже можна розгледіти обриси нашого перевалу – Хаос (1А). Рухаємось далі в його напрямку по дорозі. Невдовзі доходимо до обмілілої р. Демерджі, яку переходимо по камінню. Після броду йдемо по дорозі в південному напрямку і стаємо на привал навпроти перевалу, трохи не доходячи до т/с Демерджі. Звідси вже можна краще розгледіти шлях підйому (ФОТО 17). Від місця ночівлі

дійшли сюди за 50 хв ЧХЧ. Ще за 15 хв підійшли до глиняно-конгломератного кулуару через зарослі чагарників по тропі. Тут вирішили одягнути системи і каски, змінили трекінгові палиці на льодоруби. Звідси слабко вираженою тропою пішли траверсом по трав'янисто-осипному схилу до правої сторони перевального злету (ФОТО 18). Згідно інформації, отриманої із звітів, там шлях підйому легший. Хороший орієнтир початку підйому – сосна, яка росте трохи вище на схилі. Порівнявшись з нею, почали рухатись вгору по неявно вираженій тропці в її напрямі (ФОТО 19). Крутизна схилу – 25-30°, характер – трав'янистий і мілко-осипний. Справа по ходу руху, в 50 м, знаходиться високий скельний останець. Піднявшись до сосни, повертаємо ліворуч і рухаємось в напрямку величезного каменя (ФОТО 20). Підійшовши до нього, стали на 5-хвилинний привал, під час якого сходили в розвідку. Підйом до цього місця зайняв у нас 45 хв. Далі шлях пролягав по нагромадженню великих каменів, присутні елементи нескладного лазання (ФОТО 21). Допмагаючи один одному, пройшли цю ділянку і перетнули неглибокий рів, який власне і являється початком глиняно-конгломератного кулуару нижче. Тут знову з'являється слабка тропка, яка обходить зліва велику кам'яну брилу. За нею рухаємось далі вгору по середньому і крупному осипу неподалік від скельних стінок. Невдовзі підходимо до ще одного величезного каменя (ФОТО 22) і обходимо його впритул справа по ходу руху, піднімаємось на крупно-осипний гребінь (ФОТО 23). Видно, що тропка на сідловину проходить безпосередньо під жовтою вертикальною конгломератно-глиняною стінкою. Але цей шлях видався нам небезпечним, так як зверху періодично сипало камінням. Тому пішли далі по гребеню, праворуч якого був кулуар, порослий лісом. Рухатись потрібно обережно, присутні ділянки, де необхідно підлазити з рюкзаком (ФОТО 24). За декілька хвилин врешті наближаємось до краю конгломератно-глиняної стінки (ФОТО 25) і підходимо до фінальної частини підйому на перевал (ФОТО 26) – крутий, 35-40° трав'янистий схил довжиною 25-30 м. По ньому виходимо на сідловину, яка являє собою щілину в скелях, шириною 4-5 м (ФОТО 27). Знаходимо тур із запискою, пишемо свою і влаштовуємо обід. Після обіду починаємо підйом на вершину Демерджі Півд. Рухаємось по доволі крутому залісненому схилу по тропі вздовж кромки обриву. У верхній частині крутизна підйому досягає 25°. Вийшовши із зони лісу, попрямували на вершину (ФОТО 28). Чудова сонячна погода дозволила насолодитись краєвидом на узбережжя, на масиви Бабугана і Чатир-Дага, а також оглянути згори Долину привидів. Піднялись на вершину за 75 хв ЧХЧ. З неї попрямували вниз на перемичку між масивами північної і південної Демерджі по ґрунтовій дорозі. З перемички повернули на схід і дійшли до т/с Джурла з озером. Звідси вже по тропі попрямували до вдпд. Джурла, біля якого і була запланована ночівля. З г. Демерджі Півд. дійшли до водоспаду за 2 переходи. На бівак стали о 15:00, в сосновому лісі на високому правому березі р. Джурла. Часу, щоб підготуватись до святкування Нового року, в нас було вдосталь. Поставили шатер і палатку, назбирали дров, повечеряли і лягли відпочити. В результаті мало не проспали Новий рік☺. Але таки зустріли його вчасно, в горах, в красивому і затишному місці.

Висновки і рекомендації.

Складність і швидкість проходження перевалу може варіюватись в залежності від вибору шляху. При несприятливих погодних умовах (туман) орієнтуванні на схилі утруднене, при наявності засніжених або зледенілих каменів може знадобитись перильна страховка в деяких місцях. Починати підйом на перевал рекомендується з правого боку (по ходу руху) по трав'янистому і мілко-осипному схилу, так як цей шлях легший фізично і більш безпечний.

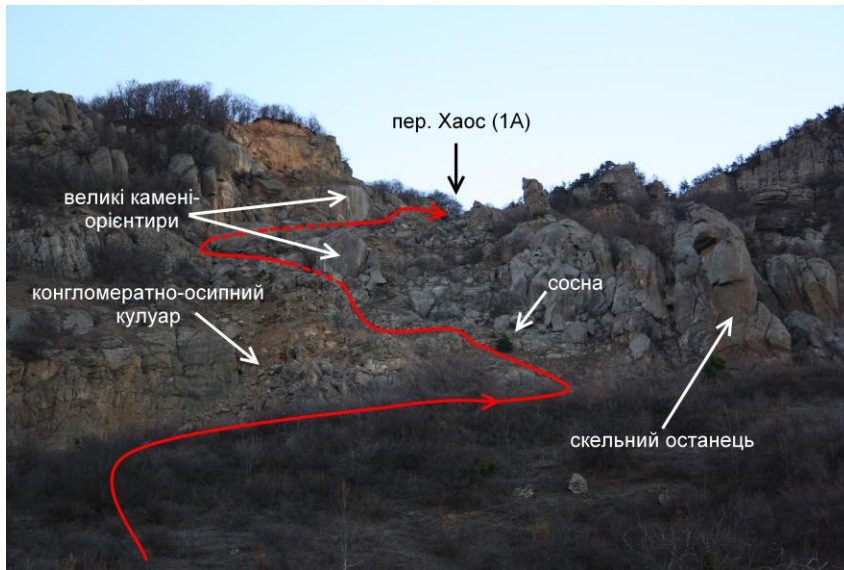

Фото 17 – Шлях підйому на пер. Хаос (1А).

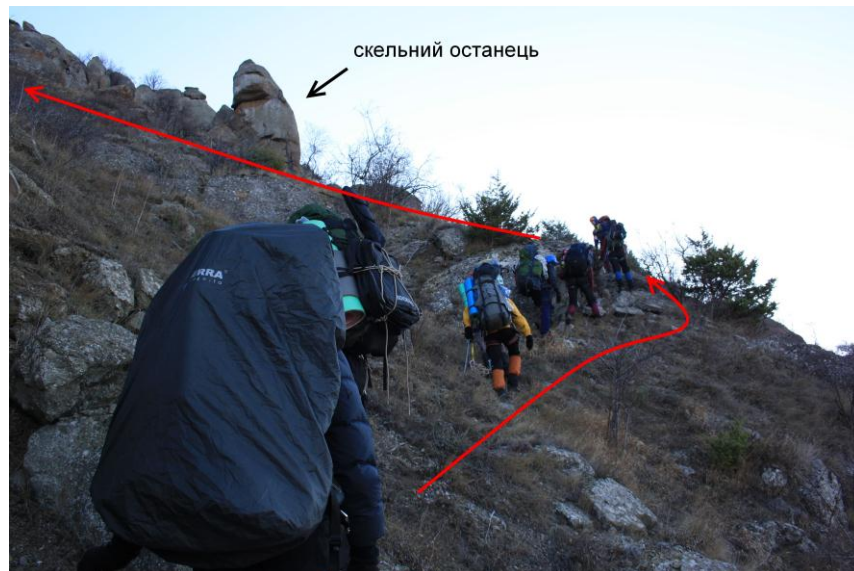

Фото 18 – Траверс схилу.

Фото 19 – Підйом по правій стороні схилу.

Фото 20 – Підхід до великого каменя.

Фото 21 – В кам'яних розсипах.

Фото 22 – Підхід до другого великого каменя.

Фото 23 – Характер руху на перевал.

Фото 24 – Крутий конгломератний схил.

Фото 25 – Наближаємось до жовтої глиняної стінки.

Фото 26 – Підходимо до сідловини.

Фото 27 – На сідловині пер. Хаос (1А).

Фото 28 – Південна Демерджи.

День 4
01.01.2013

Сьогодні передбачався короткий ходовий день, тому вийшли в 11:10. Біля вдпд. Джурла влаштували фотосесію (ФОТО 29) і умивальні процедури. Потім рушили по тропі, що веде на вдпд. Джур-Джур. Через те, що тропа була присипана опалим листям, збилися зі шляху і почали йти траверсом лісистого схилу. Невдовзі вийшли на відкритий простір і продовжили рух по трав'янистому схилу без тропи. В районі вершини Базарбай помітили нижче тропи, яку перед тим втратили і почали спускатись на неї повз округлий скельний вихід, взявши напрямок на г. Шан-Кая. Вийшовши на промарковану тропу, рушили далі нею і через деякий час дійшли до будки із шлагбаумом, від якої починався обладнаний шлях на вдпд. Джур-Джур. Біля водоспаду зустрілись з дружньою групою з нашого тур клубу під керівництвом Богдана Грабця. Вдосталь намиливавшись і сфотографувавшись (ФОТО 30), разом вирушили вгору по ущ. Хапхал. Тропа йде по лівому березі р. Улу-Узень. Невдовзі підійшли до скельного прижиму, який пройшли в касках без особливих проблем (ФОТО 31). Починає темніти, тому вирішуємо шукати місце для ночівлі. Швидко знаходимо рівні майданчики біля самої річки, трохи нижче тропи. Орієнтир цього місця – великі камені біля берега і декілька сосен. На бівак стали о 16:30.

Фото 29 – Водоспад Джурла

Фото 30 – Водоспад Джур-Джур.

Фото 31 – Подолання скельного прижиму.

Перевал Тирке Центральний (1А, 1200 м)

Район	Хребет, масив	Що з'єднує	Назва	Висота, м	Категорія складності		
					сезон	зима	міжсезоння
Крим	Масив Тирке-яйли	д.р. Улу-Узень – плато Тирке-яйли	Тирке Центральний	1200	1А	1А	–

1. Розташування: південні схили Тирке-яйли.

2. GPS-координати (WGS84): –

3. Джерело відомостей:

- [1]. Закалдаев Н.В. Перевалы горного Крыма (перечень). Изд. Симферополь 2005г.
- [2]. Звіт про гірський туристський спортивний похід 1 категорії складності гірським Кримом, НР 2008/2009р., керівник Саприкін Є.Ю.
- [3]. Звіт про гірський туристський спортивний похід 1 категорії складності по Південно-Східному Криму, січень 2011р., керівник Грабець Б.Б.
- [4]. Звіт про гірський туристський спортивний похід 1 категорії складності Центральним Кримом, НР 2007/2009р., керівник Лисак О.В.
- [5]. Звіт про гірський туристський спортивний похід 1 категорії складності по Центральному Криму, лютий 2007р., керівник Никонов А.В.
- [6]. Звіт про гірський туристський спортивний похід 1 категорії складності гірським Кримом, січень-лютий 2011р., керівник Задорожний М.В.

4. Загальний час проходження: 6 год 25 хв, від ущ. Хапхал до дж. Нефань-Узень.

5. Витрачено часу:

на підйом: 3 год 5 хв, перепад висот 865 м .
на спуск: 3 год 20 хв, перепад висот 723 м .

6. Витрачено на рух:

з самостраховкою 1 год 0 хв

з одночасною страховкою: 0 год 0 хв

з змінною страховкою: 0 год 0 хв

з перильною страховкою: 0 год 0 хв

7. Організовано пунктів страховки: 0

8. Характеристики ключових ділянок:

Ділянка шляху	Загальний час проходження (год:хв.)	Довжина (м)	Крутизна (град.)	Перепад висот (м)	Характер рельєфу	Характеристика руху з страховкою (протяжність, м: крутизна, градуси; час, год:хв):				Кількість організованих пунктів страховки
						самостраховкою	одночасною	поперемінною	перильною	
Від р. Улу-Узень до виходу із зони лісу	1 год 25 хв	600	25-35°	325	грунтовий і трав'янистий схил	—	—	—	—	—
По похилій полиці в кулуар	0 год 15 хв	100	25-30°	50	трав'янистий схил	100 м 25-30° 0 год 15 хв	—	—	—	—
По кулуару до яйли Тирке	0 год 45 хв	170	30-40°	100	трав'янисто-осипний схил, скельні уступи	170 м 30-40° 0 год 45 хв	—	—	—	—

9. Категорія складності: 1А по факту проходження

10. Потенційна небезпека та заходи безпеки:

Зрив на схилі, падіння каменів. Рух із самостраховкою льодорубом. При наявності снігового покриву і зледенілих ділянок в перевальному кулуарі може знадобитись перильна страховка, необхідні кішки.

11. Рекомендоване спеціальне спорядження:

- групове (на 11 чол): мотузка 50 м 1 шт.

- індивідуальне: каска, система, страховочно-спусковий пристрій, льодоруб, кішки, трекінгові палиці.

12. Рекомендовані місця для ночівлі: ущ. Хапхал, дж. Сулух-Оба, т/с Східний Суат.

13. Метеоумови при проходженні перевалу: ясно, +6 – +8°C.

14. Перевал пройдено: 02.01.2013р., у поході 1 к.с.

15. Керівник походу: Жердочкін Артем Вікторович

16. Маршрутна книжка: № 46-ГЕ/12 ЦМКК

17. Прізвище, ім'я, по батькові автора опису: Жердочкін Артем Вікторович

18. Опис проходження:

Опис проходження надається від ущ. Хапхал до дж. Нефань-Узень.

Вийшли з місця ночівлі в 07:30 одягнутими в системи і каски. Вийшли на тропу, по якій вчора йшли, і продовжили рух далі вгору по ущ. Хапхал. Невдовзі перетнули невеликий струмок – лівий приток р. Улу-Узень, за яким знаходяться чудові місця для стоянки. Відпочивши тут на привалі, в 08:35 почали підійматись по ґрунтово-трав'янистому схилу, присипаному листям. На початку підйому крутизна схилу становить 25-30°. Трохи вище є невелика ділянка, яка виположується, проходимо повз великі валуни. Далі підйом стає крутішим, місцями до 40°

(ФОТО 31), міняємо трекінгові палиці на льодоруби. Через верхів'я дерев починають проглядатись південні скельні стіни Тирке-яйли (ФОТО 32). Скориставшись GPS-координатами, взятими із звіту Олександра Лисака [4], підійшли до початку полиці, по якій потрібно заходити в перевальний кулуар (ФОТО 33). Від р. Улу-Узень до цього місця ми піднялись за 1 год 20 хв ЧХЧ. Сама полиця знаходиться вище зони лісу (ФОТО 34), тому з неї чудово проглядається вся ущелина Хапхал і східні схили Демерджи-яйли. З'являється ледь помітна тропка, починаємо по ній заходити в кулуар. Вгорі праворуч видніється грот. Шлях по кулуару однозначний, полягає в подоланні крутого (місцями до 40-45°) трав'янисто-осипного схилу (ФОТО 36, 37). Наявні декілька невисоких (1 – 1,5 м) скельних уступів (ФОТО 38), які без особливих проблем долаються з рюкзаком. Рухатись потрібно щільною групою, немало живого каміння. В кулуарі наздогнали групу під керівництвом Богдана Грабця. Вони стали на привал трохи нижче виходу на яйлу, під скельною стінкою в стороні від шляху підйому. Підійшовши до них, ми зайняли їхнє місце і почекали поки вся їхня група підніметься нагору. Відпочивши 5 хв, рушили далі по тропі і в 11:05 були на перевалі (ФОТО 40). Сфотографувавшись, стали на обід неподалік від невисокого рідколісся. Пообідавши, рушили по ґрунтовій дорозі, яка іде біля кромки яйли. Підійшовши до східного краю Тирке, помилувались краєвидом на Карабі-яйлу і ідентифікували нашу наступну не категорійну перешкоду – кулуар Нефань-Баші Зах. Потім підійшли до місця, де дорога починає спускатись з плато вниз, в напрямку дж. Сулух-Оба. Цей спуск знаходиться на північному схилі Тирке-яйли, неподалік г. Довга гора (1283 м). Пройшовши джерело, попрямували по дорозі далі і невдовзі дійшли до т/с Східний Суат, де на галявині розташований пам'ятник кримським партизанам (ФОТО 41). Звідси ще за 2 переходи дійшли до обладнаного джерела на т/с Ай-Алексій. Час на годиннику був 15:25, тому вирішили не ставати тут на ночівлю, як було заплановано, а дійти до підніжжя кулуару Нефань-Баші Зах. (ФОТО 42) і заночувати біля джерела Нефань-Узень. Як потім виявилось, рішення було правильним. Подолали цей шлях по ґрунтовій дорозі, яка проходить повз г. Лікон біля підніжжя південних схилів Карабі-яйли. Стали на ночівлю на неширокій терасі біля дж. Нефань-Узень над дорогою, неподалік соснового лісу.

Висновки і рекомендації.

Дуже живописний перевал, який до того ж вимагає хорошої фізичної підготовки і індивідуальної техніки руху. Особливий інтерес представляє кулуар, який виводить на Тирке-яйлу. Рухатись по ньому потрібно щільною групою, так як рух здійснюється трав'янисто-осипним схилом. При наявності снігового покриву або зледенілих скель може знадобитись перильна страховка на деяких ділянках.

Фото 31 – Підйом по лісу до кулуару Тирке Центральний.

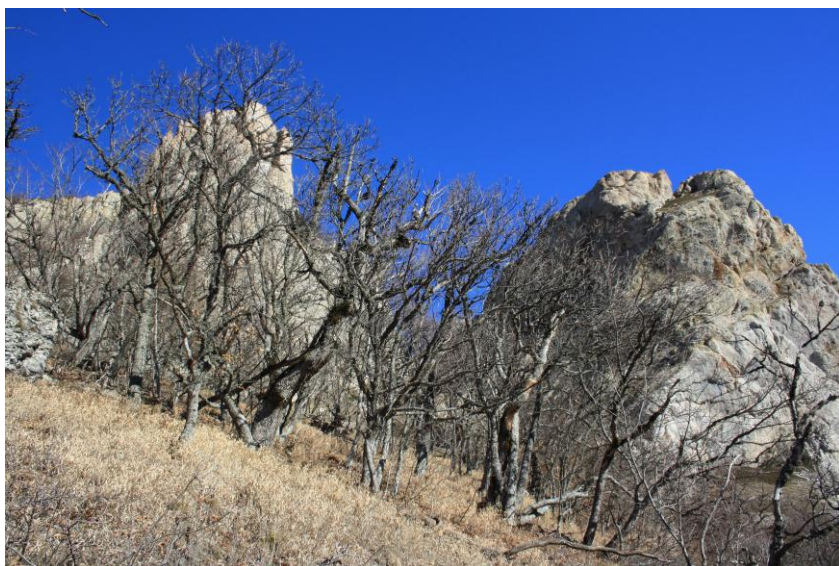

Фото 32 – На підході до кулуару.

Фото 33 – Рух по похилій полиці.

Фото 34 – Рух по похилій полиці.

Фото 35 – В нижній частині кулуару.

Фото 36 – Підйом по кулуару.

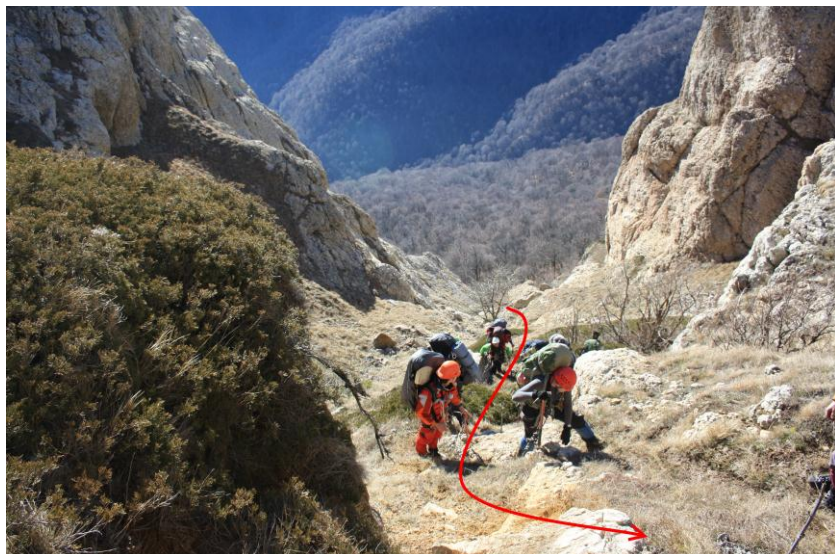

Фото 37 – В кулуарі.

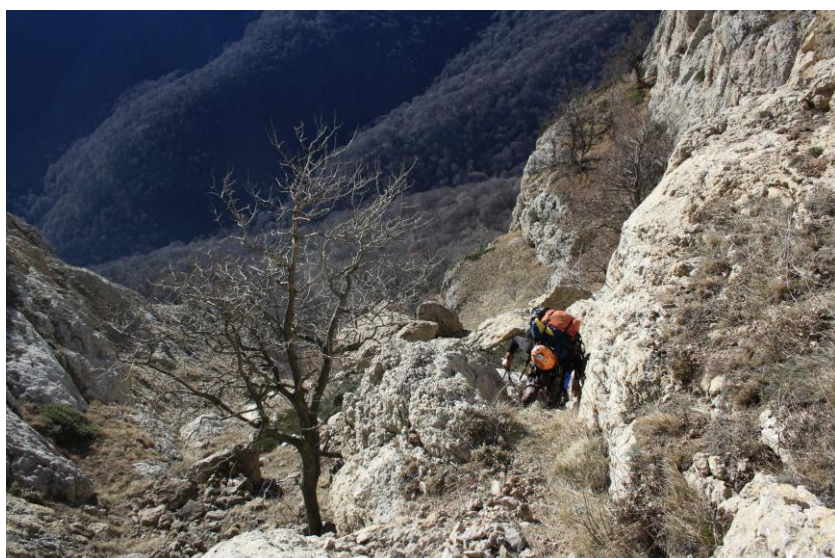

Фото 38 – Подолання скельного уступу.

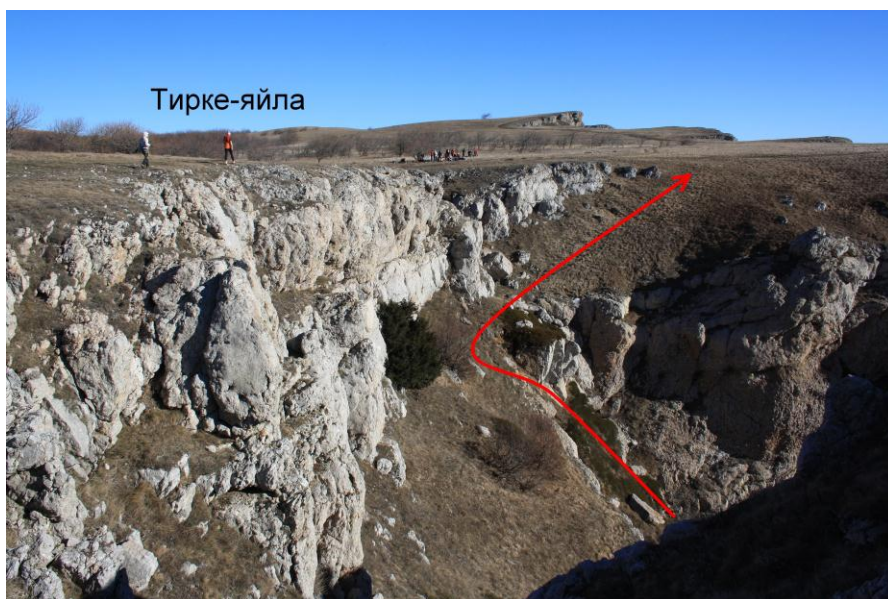

Фото 39 – Шлях виходу з кулуару на Тирке-яйлу.

Фото 40 – Група на фоні кулуару.

Фото 41 – На т/с Східний Суат біля пам'ятника партизанам.

Фото 42 – Вид на південні кулуари Карабі-яйли.

День 6
03.01.2013

У 08:40 вийшли з бівака і попрямували у напрямку кулуара Нефань-Баші Зах. Від місця ночівлі рухаємось по слабкій тропі через чагарники, потім підіймаємось трохи вище на схил, щоб не продиратись через зарослі. Підходимо до вираженого скельного гребеня, обходимо його знизу і починаємо йти вгору через ліс. Тропа тут вже краща, більш виражена, піднімається зигзагом. Вийшовши з лісу, йдемо по трав'янистому схилу з поодинокими деревцями, крутизна 20-25°. Проходимо ділянку дрібного осипу, знову виходимо на траву, усіяну каменями (ФОТО 43). Кулуар широкий, правий і лівий борти у верхній частині являють собою скельні виходи. В 10:10 піднялись з кулуару на яйлу Карабі, звідси відкривається вид на східні схили яйл Демерджі і Тирке, на г. Лікон. Перепочивши, почали рухатись по яйлі в північно-східному напрямку, невдовзі вийшли на ґрунтову дорогу. Позаду нас височіють г.Кара-Тау (1220 м) і г. Такья-Тепе (1253 м), видно їх порослі лісом північні схили. Рухаючись дорогою, наближаємось до г. Кенгеч-Оба (1120 м), обходимо її зправа і поступово підходимо до кромки яйли (ФОТО 44). Видимість вниз відсутня із-за хмар, ми знаходимось вище них. Прямуючи далі по дорозі, проходимо повз неявно виражену сідловину пер. Фул (1А). Орієнтир – великий тур із жовтого каміння. Хмари внизу трохи розходяться, відкривається вид на г.Лапата-Хая (1091 м) і на верхів'я урочища Чигенітра. Тохи не доходячи до повороту на пер. Великі ворота, стаємо на обід в одній із улоговин. Після обіду погода ненадовго погіршилась, деякий час йшли в тумані. Невдовзі почали спускатись з яйли на пер. Великі Ворота (ФОТО 45). З нього продовжили спуск лісом по яру Тирхалу-Дере. Спочатку тропа йде по лівому схилу, згодом переходить на правий і виводить на скельну сідловину пер. Малі Ворота (ФОТО 46). По плану, ми повинні були стати на ночівлю трохи нижче, у верхів'ях р. Танасу. Але після розвідки виявилось, що русло річки сухе. Тому було прийняте рішення йти далі, в напрямку пер. Калістон, в надії на те що там буде вода. Пішли по тропі, яка спочатку йде під скелями (вони зліва по ходу руху), потім по лісу, іноді через короткі ділянки відкритого простору, траверсуючи г. Хриколь. В 16:20 стали на ночівлю неподалік сідловини пер. Калістон, збоку від тропи на хорошій оглядовій площадці з кострищем. Джерело виявилось діючим, але з маленьким дебетом води в цю пору року.

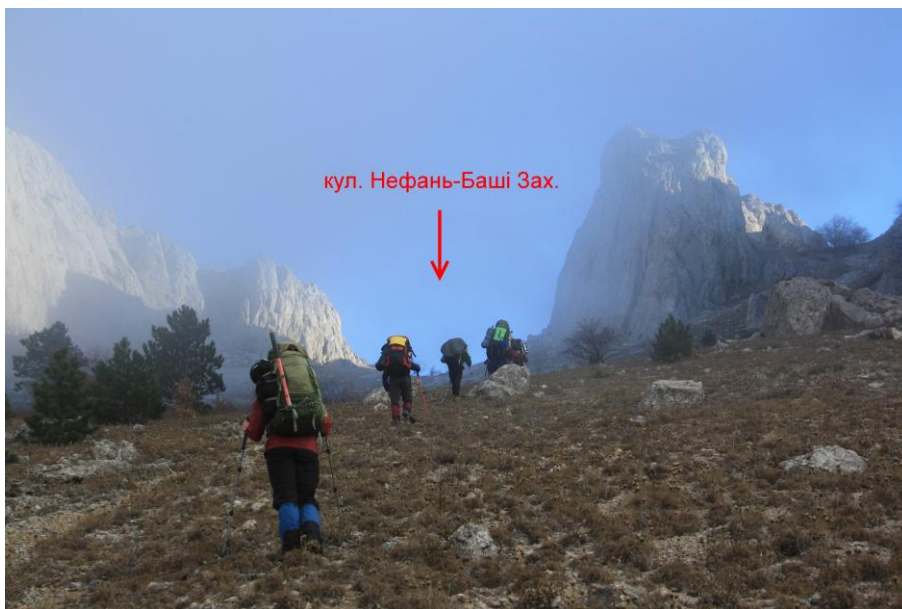

Фото 43 – Підйом по кулуару Нефань-Баші Зах.

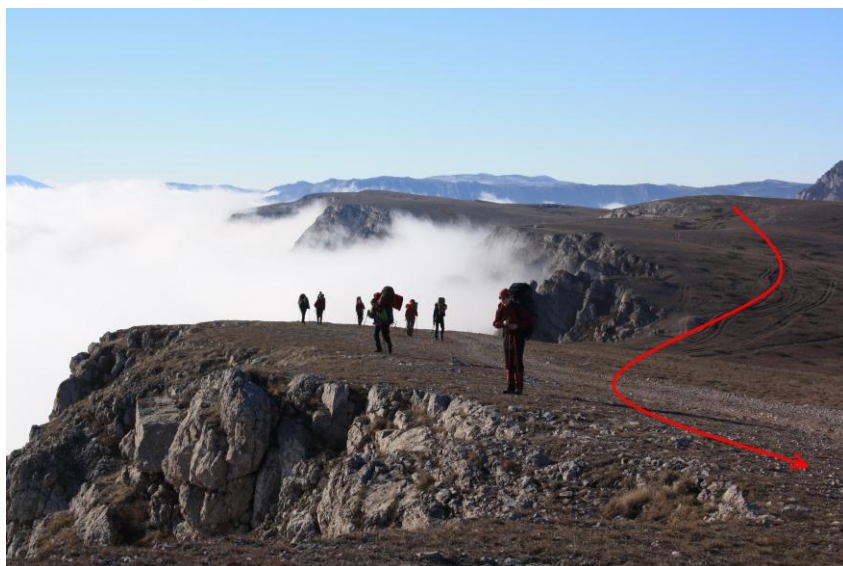

Фото 44 – Рух по кромці Карабі-яйли.

Фото 45 – Спуск з яйли на пер. Великі Ворота.

Фото 46 – На пер. Малі ворота.

День 7
04.01.2013

Після виходу з місця ночівлі в 07:40 за 10 хв дійшли до сідловини пер. Калістон, сфотографувались на фоні пам'ятника-тура з меморіальною табличкою (ФОТО 47) і рушили далі по тропі в напрямку дж. Вересь-Чокрак. Спустились до нього по лісу, зробили привал і поповнили свої запаси води. Через декілька хвилин вийшли на ґрунтову дорогу, по якій піднялись на пер. Алакат-Богаз. Тут дорога закінчується, від неї розходяться тропи в різні сторони. Почали підніматись по некрутому скельному виходу в східному напрямку. Тропа по ньому йде зигзагами, невдовзі вона заходить в густі зарослі (ФОТО 48). Продовжуємо підйом по ній вгору, в околицях г. Хургуч (911 м) чагарники змінюються легкопрохідним лісом. Тут розуміємо, що втратили тропу, її пошуки нічого не дали. Вона загубилась під шаром опалого листя. Рухаючись по лісу, невдовзі почали спускатись на північ, знайшовши щось на зразок просіки. Через деякий час вийшли на ґрунтову дорогу і продовжили спуск вже по ній, притримуючись східного напрямку. Таким чином дійшли до пер. Кок-Асан-Богаз, через який проходить асфальтна дорога з с. Красноселівка в с. Привітне. Звідси по промаркованій дорозі доходимо до дж. Павло-Чокрак. Пообідавши тут, починаємо рухатись в напрямку пер. Горуча (743 м). Відразу після виходу стали підніматись на хребет по тропі. Невдовзі ми зрозуміли, що обраний шлях неоптимальний, довелось потім приспускатись на сідловину перевала. Правильний шлях на перевал пролягає по видолинку, східніше г. Кок-Асан-Тепе. Сідловина широка, з неї відкривається вид на г. Куроча і ск. Побачення, внизу видніється с. Зеленогір'я (ФОТО 49). По схилах ур. Панагія стікають численні струмки, які дають початок р. Арпат. Починаємо спускатись по доволі крутому (до 30°), трав'янистому, місцями осипному, схилу. У верхній частині спуску обходимо чагарники. Трохи нижче спуск стає вологішим (ФОТО 50), з'являється тропу, по якій заходимо в густі зарослі кущів і дерев. Тут зустрічаються затишні відкриті ділянки, де можна поставити намети і заночувати. Невдовзі доходимо до річки, починаємо входити в живописний каньйон. В його верхній частині трапляються металеві поручні, а також видовбані в скелі сходинки в місцях, де це необхідно для зручного проходу (ФОТО 51). Наявні урни для сміття, є декілька джерел з чистою питною водою. Нижче, ближче до устя каньйону, з'являються дерев'яний міст і залізні сходи, є забетонувана ванна для купання (ФОТО 52). Вийшовши з каньйону, відразу заходимо в с. Зеленогір'я, шукаючи де можна набрати води. Набрали її біля магазину «Арпат» в центрі села (ФОТО 53). Вже вечоріло, тож вирішили шукати місце для ночівлі. Вийшовши за межі села, повернули на схід і вийшли на підвищення, за яким знаходиться долина Тюз-Ерлер. Знайшовши тут зручне місце, стали на бівак о 16:50.

Фото 47 – На пер. Калістон.

Фото 48 – Підйом через чагарники на г. Хургуч.

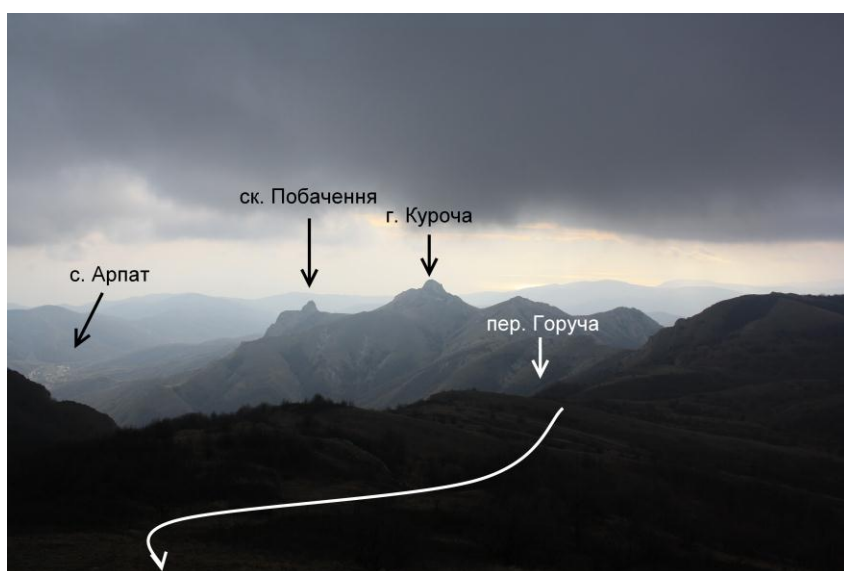

Фото 49 – Вид на сідловину пер. Горуча.

Фото 50 – Спуск з пер. Горуча в ур. Панагія.

Фото 51 – Спуск по каньйону р. Арпат.

Фото 52 – Спуск по каньйону р. Арпат.

Фото 53 – В селі Арпат (Зеленогір'я).

День 8
05.01.2013

Вийшли в 7:00, відразу перелізли через огорожу з колючої проволочки. Очевидно, що нею відгороджують сільсько-господарські угіддя від худоби, яка вдень вільно пасеться тут на схилах. Почали йти по ґрунтовій дорозі по долині Тюз-Ерлер повз виноградні поля (ФОТО 54). За 2 год ЧХЧ дійшли до центру с. Морське, набрали воду в пункті швидкої допомоги і ще за 10 хв дійшли до набережної. Тут влаштували привал на гальковому березі моря. Відпочивши, рушили по асфальтній дорозі в напрямку мису Ай-Фока. На повороті дороги зійшли з неї і попрямували далі берегом через територію прибережного пансіонату. Присутні там охоронці сприйняли це нормально, нічого нам не сказавши. Трохи не доходячи до мису стали на обід. Сонячна погода і шум хвиль дозволили розслабитись і насолодитись чудовою погодою. Після обіду підійшли до скельного носу, який врізається в море і піднялись на нього по тропі по конгломератно-осипному схилу (ФОТО 56). З цього місця починається найцікавіше. Шлях далі по березі моря місцями являє собою ділянки, долати які потрібно нескладним лазанням (ФОТО 58). Є декілька «прижимів», пройти які не замочивши моги можливо тільки в повний штиль (ФОТО 59). Так як було трохи вітряно, на морі були невеликі хвилі і тому без мокрих ніг не обійшлося. Проходити мис Ай-Фока по березі рекомендується в касках, так як можна послизнутись на мокрому камінні. Весь шлях від носу мису до Кутлакської бухти зайняв у нас 1 год 20 хв ЧХЧ. Йдемо далі по бухті, спочатку по дорозі, потім по піщаному березі. Підійшли до початку екологічної тропи через заказник «Новий Світ», почали підійматись вгору. На крутих ділянках присутні східці, наявні маркери із вказанням напрямку руху. Тропа проходить через ялівцевий гай, повз скелі і окремо лежачі камені. Подолали крутий підйом по скельних східцях, після нього відкрився вид на г. Коба-кая, мис Капчик і Голубу бухту (ФОТО 60). Через брак світлого часу, вирішили не спускатись вниз до Царського пляжу, а пішли далі по тропі в напрямку будиночків, розміщених з північно-західного боку г. Коба-Кая. Невдовзі вийшли на асфальтну дорогу с. Новий Світ. Це був фініш походу (ФОТО 61). Дійшли до зупинки, сіли на маршрутку і поїхали в Судак, де зняли житло щоб переночувати в комфортних умовах. Наступний день провели гуляючи біля моря. Після обіду сіли на автобус і поїхали в Сімферополь.

Фото 54 – Виноградні поля в долині Тюз-Ерлер.

Фото 55 – Берегом моря до мису Ай-Фока.

Фото 56 – Вихід на мис по тропі.

Фото 57 – Спуск до моря.

Фото 58 – По берегу моря.

Фото 59 – Останній прижим.

Фото 60 – В заказнику «Новий Світ».

Фото 61 – Фініш походу. С. Новий Світ.

4. Висновки та рекомендації щодо проходження маршруту

Підсумовуючи, можна сказати, що цілі походу були виконані. Пройдений маршрут відповідає гірському походу першої категорії складності. Група отримала навички пересування по крутим трав'янистим схилам, по осипам різної величини, підняла рівень індивідуальної техніки руху, набула досвід ночівель в природних умовах. Також було отримане естетичне задоволення від проходження логічного лінійного маршруту із спогляданням природних красот гірського Криму. Особливістю даного району є близькість до моря, тому логічно планувати завершення походу на узбережжі, що нами і було реалізовано. Для урізноманітнення технічних перешкод в нитку маршруту було включене проходження фінальної частини походу вздовж берега моря по мису Ай-Фока. Ділянки не категорійного лазання по скельним прижимам під шум прибою залишили тільки приємні спогади. Варто зазначити, що проходження мису по березі можливе тільки в спокійну погоду. Під час шторму це неможливо або небезпечно, тому слід обходити мис Ай-Фока поперек по тропі. Рух по екологічній тропі заказника «Новий Світ» теж не можна назвати легким, присутні скельні ділянки з необхідністю підлазу. Зважаючи на популярність цієї тропи, наявні місця з відполірованим камінням за рахунок їх частого проходження. Тут слід бути обережними, особливо при наявності сніжного покриву або мокрих скель.

Хороша погода і безсніжна обстановка наклали свій відбиток на характер категорійних перешкод при їх проходженні, але в будь-якому випадку їхня складність не була нижчою, ніж 1А.

Слід зазначити, що компактність району визначає близьке розташування технічних перешкод. Тому перша половина походу була ними насичена. Для уникнення цього можна розпочинати маршрут на узбережжі, тим самим відсуваючи проходження перевалів на середину походу. Але в такому випадку нам би не вдалося реалізувати фінальну «морську» частину.

Конкретно про категорійні перешкоди:

1) пер. Кам'яний Нижній (1А) – хороший технічний перевал, у нашому випадку був безсніжним. Кам'яна осип у кулуарі була зкована зфірнованим снігом. Рухалися щільною групою із самостраховкою льодорубом, особиста техніка дозволяла не використовувати перила. При наявності глибокого снігового покриву може бути лавинонебезпечним, необхідно використовувати лавинні стрічки. Входити в основний кулуар рекомендується з південного відрог. В такому випадку можна уникнути проходження значної ділянки осипного схилу в основному кулуарі, скоротивши цей шлях по більш безпечному трав'янисто-осипному схилу, місцями залісненому.

2) пер. Хаос (1А) – своєрідний перевал, складність і швидкість проходження якого залежить від вміння обирати оптимальний шлях. Характерною ознакою є наявність каміння великих розмірів. При несприятливих погодних умовах орієнтування на схилі утруднене. При наявності сніжного покриву, мокрого або зледенілого схилу може знадобитись перильна страховка в деяких місцях. Рекомендується починати підйом з правої сторони (по ходу руху) підніжжя перевалу по трав'янистому і мілко-осипному схилу. Підйом з лівої сторони по конгломератному кулуару фізично важчий, вимагає хорошої індивідуальної техніки руху і є потенційно камененебезпечним.

3) пер. Тирке Центральний (1А) – живописний перевал, для проходження якого не зайвою буде хороша фізична і технічна підготовка. Найбільш цікава ділянка – це кулуар, який виводить на Тирке-яйлу. Рухатись по ньому потрібно щільною групою, для уникнення травм, спричинених скинутим камінням. При наявності снігового покриву або зледенілих скель може знадобитись перильна страховка на деяких ділянках. Доволі виснажливим являється підйом по лісу до підніжжя кулуару, в верхній частині крутизна схилу збільшується. Необхідний для підйому кулуар із зони лісу ідентифікується погано, особливо при несприятливих погодних умовах (туман). Необхідно вміти добре орієнтуватися або використовувати такі засоби навігації, як GPS-приймач.

Під час підготовки маршруту особлива увага приділялась попередньо порахованому графіку руху. Було вирішено зробити його лояльним, щоб не переобтяжувати групу, для якої це

був перший категорійний похід взимку. Результатом стало повне проходження маршруту всіма учасниками з випередженням на пів дня.

Взимку, в умовах короткого світлового дня, рекомендується вставати затемно, щоб починати рух з бівака з першими променями сонця. Нашою групою це і було реалізовано, внаслідок чого на ночівлю ми завжди ставали засвітло, що давало можливість поставити табір і знайти дрова для вогнища при денному світлі.

Згідно графіку руху, категорійні перешкоди проходились нами в першій половині дня, що давало нам запас часу у випадку непередбачених обставин. Всі перевали 1А були продубльовані іншими перевалами аналогічної складності, записаними в запасні варіанти.

Важливим нюансом при підготовці маршруту являється планування місць ночівель з наявністю води. В Криму з нею виникають деякі труднощі в сухий період року, особливо на яйлах. До походу були сумніви про наявність води в улоговині під пер. Малі Ворота, де планувалась одна з ночівель. Як виявилось, її там не було. Сухої ночівлі вдалося уникнути за рахунок того, що в попередній день ми пройшли більше, ніж планували, так як був запас світлового часу. Через це ми отримали запас часу на наступний день, щоб дійти від пер. Малі Ворота до пер. Калістон, біля якого було слабке, але діюче джерело.

В поході, окрім карти, також знадобився GPS-приймач, який іноді значно полегшував життя, особливо в умовах поганої (пошук джерела на Чатир-Дазі в густому тумані) і обмеженої (ідентифікація необхідного кулуару при підйомі на пер. Тирке Центральний по лісу) видимості.

Загалом, підсумовуючи написане, можна впевнено сказати що походи в Криму в зимовий період є хорошим полігоном для підготовки до походів вищих к.с., які дають можливість туристам-початківцям зробити перші кроки в цьому виді спорту без значних фінансових затрат і з високим рівнем безпеки, враховуючи компактність і легкодоступність району.

5. Використані джерела інформації

1. Закалдаев Н.В. Перевалы горного Крыма (перечень). Изд. Симферополь 2005г. - <http://www.tkg.org.ua/node/2802>
2. Звіт про гірський туристський спортивний похід 1 категорії складності гірським Кримом, НР 2008/2009р., керівник Саприкін Є.Ю. - <http://www.tkg.org.ua/node/11999>.
3. Звіт про гірський туристський спортивний похід 1 категорії складності по Південно-східному Криму, січень 2011р., керівник Грабець Б.Б. - <http://www.tkg.org.ua/node/21981>
4. Звіт про гірський туристський спортивний похід 1 категорії складності Центральним Кримом, НР 2007/2009р., керівник Лисак О.В. - <http://www.tkg.org.ua/node/8787>
5. Звіт про гірський туристський спортивний похід 1 категорії складності по Центральному Криму, лютий 2007р., керівник Никонов А.В. - <http://www.tkg.org.ua/node/5900>
6. Звіт про гірський туристський спортивний похід 1 категорії складності гірським Кримом, січень-лютий 2011р., керівник Задорожний М.В. - <http://www.tkg.org.ua/node/22084>
7. Звіт про зимовий гірський експериментальний похід 1 категорії складності в Криму, НР 2005/2006р., керівник Моянська Т.В. - <http://www.tkg.org.ua/node/2577>
8. Звіт про гірський експериментальний похід 1 категорії складності по Криму, зима 2006р., керівник Трегубова О.В. - <http://www.tkg.org.ua/node/3140>
9. Звіт про експериментальний гірський туристський спортивний похід 2 категорії складності Кримом, НР 2011/2012р., керівник Данилейко А.А. - <http://www.tkg.org.ua/node/24601>
10. Звіт про гірський туристський спортивний похід 2 категорії складності по Криму, січень 2010р., керівник Макаренко Є.М - <http://www.tkg.org.ua/node/16909>
11. Звіт про гірський туристський спортивний похід 2 категорії складності по горах Кримського півострова, січень 2010р., керівник Новак О.М. - <http://www.tkg.org.ua/node/16477>